

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3333/2020. (VIII. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 5.Bpkf.1902/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Bene Zoltán ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján Szegedi Törvényszék 5.Bpkf.1902/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az első fokon eljáró bíróságnál.
- [2] A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 2009. május 29-én kelt és a Debreceni Ítéltábla Bf.1.506/2009/89. számú ítéletével 2009. november 13-án jogerőre emelkedett 4.Fk.1535/2007/490. számú ítéletével az indítványozót társtettesként elkövetett emberölés büntette [a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 166. § (1) bekezdés, (2) bekezdés d) pont] miatt bűnösnek mondta ki, és 15 év fegyházbüntetésre, mellékbüntetésként 10 év közügyektől eltiltásra ítélte. Az indítványozó – az előzetes fogvatartás beszámításával – 2006. október 18-tól kezdve jelenleg is ezt a büntetését tölti a Szegedi Fegyház és Börtönben. Az indítványozó a büntetésének teljes kitöltése esetén 2021. október 24-én szabadulhat.
- [3] A Balassagyarmati Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja F.74/2019/3. számú végzésével, amely a Balassagyarmati Törvényszék 3.Bpkf.221/2019/3. számú határozata folytán 2019. június 19-én emelkedett jogerőre, az elítélt feltételes szabadságra bocsátását mellőzte.
- [4] Az indítványozó és védője ismételten kérte az indítványozó feltételes szabadságra bocsátását. Az ügyész – osztotta a büntetés-végrehajtási intézet által tett előterjesztésben foglaltakat és – nem támogatta az elítélt feltételes szabadságra bocsátását, arra tekintettel, hogy az elítélt a büntetés-végrehajtás kontroll környezetében tanúsít kifogástalan magatartást, azonban a kriminalitás szempontjából veszélyeztetett társas környezetbe visszatérve már kétséges, hogy törvénytisztelő életmódot fog tanúsítani (másodfokú ítélet 2. oldal 4. bekezdés). A Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 2019. november 26-án kelt 2.F.656/2019/6. számú végzésével az indítványozót feltételes szabadságra bocsátotta. Megállapította, hogy a feltételes szabadság próbaideje a szabadságvesztésből hátralévő rész idejével azonos. Elrendelte az indítványozó pártfogó felügyeletét az elítélt által elkövetett bűncselekmény tárgyi súlya, továbbá a krimináisan veszélyeztetett környezetbe kerülése miatt. Ezen indokokra tekintettel a büntetés-végrehajtási bíró mindenképpen szükségesnek tartotta az indítványozó életvitelének további figyelemmel kísérését és figyelmeztette a pártfogó felügyelet szabályai megsértésének a következményeire (elsőfokú végzés 2. oldal utolsó bekezdés).
- [5] Ügyészi fellebbezés folytán a másodfokon eljáró Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2019. december 6-án véglegessé vált 5.Bpkf.1902/2019/2. számú végzésével az indítványozó feltételes szabadságra bocsátását mellőzte.
- [6] Az indítványozó 2020. február 6-án, elektronikus úton az Abtv. 27. §-a alapján az első fokon eljáró bíróságnál jogi képviselője útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Szegedi Törvényszék 5.Bpkf.1902/2019/2. számú végzése ellen, amelyben az Alaptörvény II. cikkben, XV. cikk (1) és (2) bekezdésben, XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt jogai megsértését állította.
- [7] Az indítványozó az Alaptörvény II. cikkben rögzített emberi méltósághoz való joga, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tisztességes eljáráshoz való joga sérelmét csak állította, de nem indokolta. Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésével kapcsolatban sérelmezte, hogy a feltételes szabadságra bocsátás mellőzésének az indoka a másodfokú bírósági határozatban foglalt „kriminalitás szempontjából veszélyeztetett társas környezetbe visszakörülés”, amely a médiából jól ismert eset kapcsán a roma származására utal.

- [8] 2. Az Alkotmánybíróság az indítvány befogadhatóságára vonatkozó kritériumok tekintetében elsőként azt vizsgálta, hogy a támadott bírósági határozat az ügy érdemében hozott döntésnek vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek tekinthető-e. Az Alkotmánybíróság több határozatában rögzítette, hogy alkotmányjogi panasz keretében csak az ügyek érdemében hozott végső döntések és a bírósági eljárást befejező egyéb döntések vizsgálhatók [legutóbb például: 3057/2017. (III. 20.) AB végzés, Indokolás [7], korábban: 3040/2015. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [30]; 3002/2014. (I. 24.) AB végzés, Indokolás [20]–[21]].
- [9] A feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének utólagos megvizsgálása érdekében lefolytatott eljárás a Bv. tv. 50. §-a szerint olyan büntetés-végrehajtási bírói eljárás, amelyben a bíróság végzéssel határoz. A végzéssel szemben a jogorvoslati lehetőség biztosított, továbbá a végső határozat jogerőre képes, tehát mindezekre figyelemmel egy önálló bírósági eljárásnak tekinthető. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint ezért az Abtv. 27. § második fordulatában meghatározott feltételnek jelen ügyben a másodfokú jogerős végzés megfelel, így ellene alkotmányjogi panaszt lehet benyújtani [3005/2020. (II. 4.) AB végzés, Indokolás [25]–[26]].
- [10] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszt határidőben benyújtotta és a panasz részben eleget tett az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek.
- [11] Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §), a támadott bírósági határozat megjelölését (Szegedi Törvényszék 5.Bpkf.1902/2019/2. számú végzés), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [az Alaptörvény II. cikk, XV. cikk (1)–(2) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés], valamint indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdéseinek rendelkezéseivel.
- [12] Az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz továbbá abban a tekintetben, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági határozat alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek minősül és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [13] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény II. cikk (emberi méltósághoz való jog) és XXVIII. cikk (1) bekezdés (tisztességes eljáráshoz való jog) megsértését is állítja, de alkotmányjogi szempontból értékelhető indokkal nem támasztja alá. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ilyen indokolás hiányában az indítványi elem nem alkalmas érdemi elbírálásra [3075/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [19]; 3231/2016. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [26]].
- [14] Az Alkotmánybíróság ezért az indítványt a továbbiakban az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésében foglaltak szempontjából vizsgálta.
- [15] 3. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [16] Az indítványozó elsődlegesen az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésre, a hátrányos megkülönböztetés tilalmára, másodlagosan a XV. cikk (1) bekezdésben foglalt jogegyenlőségi szabályra alapozta érvelését. Mindkét vonatkozásban a feltételes szabadságra bocsátás egyik megtagadási indokát, a „kriminalitás szempontjából veszélyeztetett környezetbe visszakerülés” megalapozottságát vitatta.
- [17] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése az alapjogok egyenlőségét és a diszkrimináció tilalmát tartalmazza, amely tiltja az ebben a bekezdésben felsorolt tulajdonságok alapján történő különbségtételt elsősorban az alapjogok tekintetében, illetve az egész jogrendszerre kiterjesztve [például: 3206/2014. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [27]–[29]]. Az indítványozó ebben az alkotmányos összefüggésben a faji alapon történő különbségtételt állította, utalva arra, hogy roma származású. A különbségtétel álláspontja szerint az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való jogát sértette. Álláspontja szerint a bíróságok roma származására utaltak azzal, hogy a „kriminalitás szempontjából veszélyeztetett környezetre” hivatkoztak a feltételes szabadságra helyezés megtagadásakor. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bíróságok határozataikban egyáltalán nem utaltak arra, hogy az indítványozóval szemben a roma származása miatt bármiféle megkülönböztetést vagy diszkriminációt alkalmaznának. Ezzel szemben a bíróságok annak indokát adták, hogy miért mellőzték az indítványozó feltételes szabadságra bocsátását. Részletesen kifejtette a másodfokú bíróság, hogy a feltételes szabadságra bocsátás kérdésében való döntés mérlegelés eredménye és e mérlegelés során a Btk. 47. § (1) bekezdés – rendelkezéseit kellett alkalmazni és azt is kellett vizsgálni, hogy

valóban alaposan feltehető-e, hogy a büntetés célja további szabadságelvonás nélkül elérhető-e. Ezen túlmenően pedig a másodfokú bíróság azt a vizsgálatot is elvégezte, amely a társadalom elítélttől való védelme körében felmerül (másodfokú határozat 2. oldal utolsó bekezdés, 3. oldal 6. bekezdés). Az indítványozó továbbá nem fejtette ki, hogy a feltételes szabadságra bocsátás megtagadása következtében az emberi méltósághoz való joga milyen sérelmet szenvedett, így összességében a diszkrimináció tilalma tekintetében az alaptörvény-ellenesség kételyét nem tudta alátámasztani.

- [18] Az indítványozó másodlagosan az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésére alapozta érvelését. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogegyenlőség klauzulája a közhatalmat gyakorlók számára azt az alkotmányos parancsot fogalmazza meg, hogy valamennyi személyt egyenlő méltóságúként kezeljenek, és szempontjaikat egyenlő mércével és méltányossággal mérjék {például: 3206/2014. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [23]}. Az indítványozó az egymással összehasonlítható helyzetben lévő személyi kört úgy jelölte meg, mint azon elítéltek csoportját, akiknek a szülei szegények, de büntetlen előéletűek és törvénytisztelő életmódot folytatnak. Az indítványozó azt állította, hogy roma származása miatt az általános büntetés-végrehajtási bírói gyakorlattól eltérő elbírálásban részesült, de a különbségtételt semmilyen konkrétummal – például az általa állított releváns bírói gyakorlatot bemutató precedensekkel – nem támasztotta alá. A panasz indokolásában az indítványozó csak a feltételes szabadságra bocsátásra irányuló kérelmében foglaltakat ismételte meg, amely szerint példás magatartást tanúsított büntetésének letöltése során, anyagi kompenzációt nyújtott a sértett családjának és a társadalomba való visszatéréshez szükséges feltételek – a lakóhely és a munkalehetőség – álláspontja szerint törvénytisztelő környezetben a rendelkezésére állnak.
- [19] Mindezekből kitűnik, hogy az indítványozó a bírói döntés törvényességi és nem alkotmányossági szempontú kritikáját fogalmazta meg, amellyel a támadott bírósági határozat megváltoztatását célozta. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó alkotmányjogi panaszában nem jelölt meg olyan indokot, amely az ügyben hozott bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét alátámasztaná, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel.
- [20] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában és 29. §-ában foglaltakra – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/318/2020.

